

FJORDFORSKER – PLASTIK I FJORDEN

Baggrundsviden

Hvad er plastik?

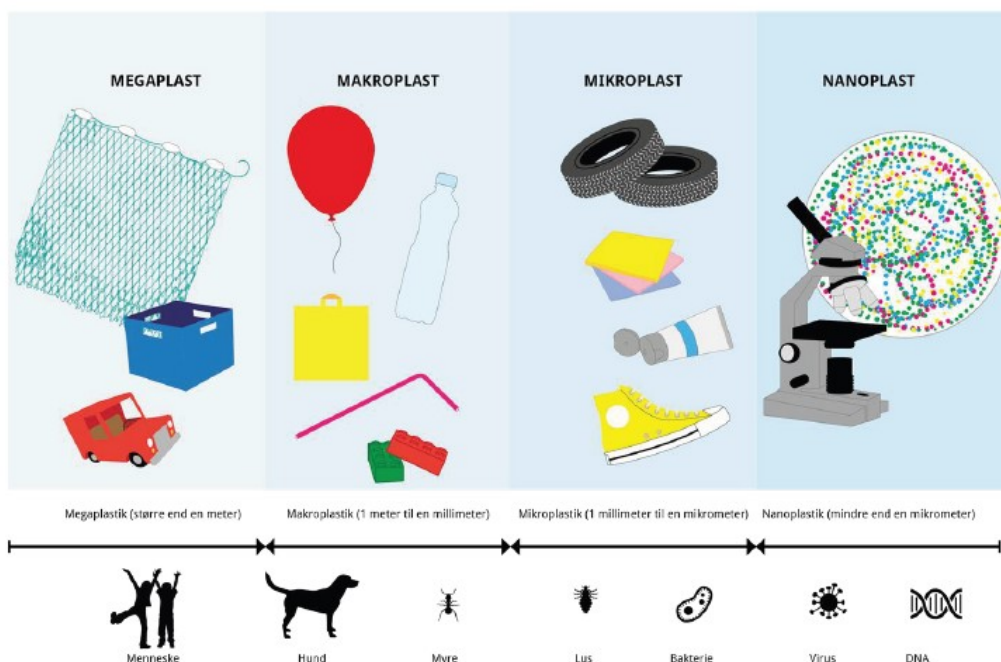
Plastik er et smart materiale, da det er fleksibelt, holder længe og ofte er billigt at fremstille.

Plastik er derfor blevet populært at anvende til mange forskellige formål. En af de ting vi bruger plastik allermost til er indpakning. Ved hjælp af indpakning kan vi transportere, opbevare og beskytte en vare.

Prøv selv at se dig om i dit klasselokale, og se hvor hurtigt, du kan finde tre ting, der er lavet af plastik eller indeholder plastik. Hvor meget plastik smider I ud i klassen, når I har spist madpakke?

Langt det meste af den plastik, vi producerer i dag, er lavet af olie fra undergrunden. Det kaldes råolie. Det tager mange millioner af år for olien, at blive dannet i undergrunden. Derfor er det vigtigt, at vi passer på den olie, vi har. Vi kan nemlig ikke bare lige lave mere, når vi løber tør. Nogle virksomheder er også begyndt at lave plastik af biomasse, altså materiale som fx korn og majs. Når man laver plastik, tilsætter man forskellige stoffer. Stofferne giver plastikken dens egenskaber. Hvis man vil have en blød plastik, tilsætter man en blødgører, og vil man have en lyserød plastik, tilsætter man farvestof. Det er ikke alle typer plastik, der kan bruges til indpakning af mad, da stofferne fra plastikken kan sive ud af plastikken og ind i vores mad.

Plastik holder længe. Brugen af plastik har vist sig at have en dårlig påvirkning på miljøet. Plastik holder nemlig meget længe. Det betyder, at plastik ikke forsvinder, hvis det ender i naturen. Når vi vasker tøj, udledes mikroplastik i form af fibre fra tøj. Når vi kører i vores biler, slider vi på vores dæk, ligesom fodtøj slides, når vi bruger det. Mikroplastik fra både dæk og sko vaskes ud i havet med regnvandet. Slikpapir, tyggegummi, engangsservice, byggematerialer og andet efterlades i naturen og ender med tiden i havene eller i jorden.

Hvor meget plastik ender ude i havet?

Hvert år udledes der omkring 8-10 millioner tons plastik til havet på verdensplan, og fortsætter det, risikerer vi, at der allerede i 2025 være 1 ton plastik i havet for hver 3 tons fisk. Især floder er med til at føre plastik videre ud i havet, men forurening sker også direkte fra havkyster og længere inde fra land, hvor det kan blæse ud.

Også helt små plastpartikler, som f.eks. slides af syntetisk tøj og bildæk, føres med vinden, og kan lande langt væk fra hvor det blev tabt. Faktisk har man fundet mikroplastik alle steder i verden, helt fra det dybeste hav til arktiske egne, hvor ingen mennesker bor. Mikroplastik skylles også ud med spildevand, f.eks. fra tøjvask, da normale rensningsanlæg ikke kan filtrere partiklerne fra, og meget af mikroplasten fra spildevand ender også i slammet, som spredes på landbrugsjord, fordi man bruger slam som gødning. Hvad der sker med mikroplasten i slam, der spredes på marker, og hvordan det påvirker dyrelivet i jorden, ved man kun meget lidt om, men en del transporteres nok videre ud i vandmiljøerne, f.eks. ved regnskyl, og på den måde ender det i havet.

Se video: https://youtu.be/ORBj_JaF9Kg

Hvordan påvirker plastik dyrelivet?

Affald og plastikprodukter såsom fiskenet kan vikle sig omkring dyr eller sætte sig fast på dyret, så det påvirker dets levevilkår negativt. Nogle dyr som hvaler, sæler, skildpadder og havfugle risikerer at drukne ved at have fiskenet eller snor omkring sig. Vi ved også, at plastik spises af forskellige dyr som hvaler, havfugle, skildpadder og fisk. De store dyr kan have spist rigtig store plastikstykker, og man har set dæk, presenninger, flasker, sko og meget andet større affald i maven på strandede, døde hvaler som man efterfølgende har undersøgt maveindholdet på.

Når fisk og andre dyr spiser plastikstykker, kan det sætte sig fast i forskellige organer, f.eks. i mave-tarmsystemet, gæller eller filtreringsorganer, og det kan skade dyrets levevilkår og i værste fald slå det ihjel. Når små stykker plastik ædes af f.eks. en fisk, sker der nogle processer i fiskens mave, som gør, at nogle af de kemikalier, der findes i plastik eller på overfladen af plastik "overføres" til fiskens væv. Når vi spiser fisken som sild og makrel, som man også finder plastik i maven på, kan disse kemikalier derfor overføres videre til os. Om kemikalierne derefter spredes rundt via vores blodomløb og væv, er der ikke så meget forskning om endnu. Man ved dog, at mange af de kemikalier som er forbundet med plastik er skadelige for både miljø, dyr og mennesker.

Se video: <https://youtu.be/dypeuKfu3W4>

Mindre plastik, smartere plastik og mere genbrug

Når plastik ender i havet, skaber det ikke kun problemer for dyrene, en del af de ressourcer, der indgår i plastikproduktionen, går også tabt. I øjeblikket forbruger vi flere ressourcer, end jorden kan nå at genskabe, og samtidig går vi en fremtid i møde, hvor vi bliver flere og flere mennesker på jorden. Derfor er vi nødt til at

reducere vores forbrug af plastik og andre ressourcer og sørge for, at de kan blive genbrugt og genanvendt.

Der findes allerede mange løsninger, og flere vil komme til. Vi kan for eksempel vælge plastikfri produkter, sortere vores affald til genanvendelse og sørge for, at det ikke ender i naturen. Hvis du kigger på et kort, kan du se, at Danmarks havområder udgør en lille del af et globalt ocean, som forbinder alle jordens havområder. Den plastik, der er i vores farvande, stammer ikke nødvendigvis fra Danmark, men kan være blevet transporteret flere tusinde kilometer med havstrømme. På samme måde kan en plastikflaske, som du taber i havet i Danmark, risikere at ende på Nordpolen.

Da plastik forurener på tværs af landegrænser, er det også nødvendigt at finde globale løsninger. Som forbrugere og vælgere har vi mulighed for at påvirke virksomheder og beslutningstagere, og derfor er vi nødt til at tage stilling til, hvad der skal ske med havets plastikproblemer fremover.